

ПОРХУН В. М.,
аспірант кафедри конституційного
та адміністративного права
(Запорізький національний університет)

УДК 347.75

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.1.2.21>

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ В УКРАЇНІ

У статті досліджено систему суб'єктів реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів. Вказано, що система суб'єктів реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів є критичним елементом у будь-якій децентралізованій системі управління. Рішення про розподіл ресурсів та відповідальності мають далекосяжні наслідки: вони значною мірою визначають, який тип державних послуг надаються такими суб'єктами; як вони збираються фінансувати свої витрати; який рівень справедливості повинен або може бути встановлений в умовах диспропорцій у процесі реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів; і наскільки стійкими можуть бути національні державні фінанси.

Констатовано, що формування оптимальних міжбюджетних відносин між суб'єктами реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів, особливо в умовах дії воєнного стану, вимагають вжиття належних заходів, як-то: залучення додаткових джерел доходів, ефективного управління бюджетними видатками, обережне скорочення соціальних витрат, гармонійної координації співпраці суб'єктів реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів, прозорого використання ресурсів тощо.

Вказано, що в сучасних умовах наша держава стикнулася з серйозними викликами внаслідок повномасштабного вторгнення та активних бойових дій. Дії суб'єктів реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів щодо перерозподілу бюджетних ресурсів на підтримку військових потреб та соціальних витрат відображають намагання забезпечити оптимальне функціонування важливих сфер життя держави в умовах кризи.

Ключові слова: фінансово-правове регулювання, суб'єкти регулювання, податок, збір, децентралізація.

Porkhun V. M. The system of subjects of implementation of financial and legal regulation of decentralisation of taxes and fees in Ukraine

The article examines the system of subjects of implementation of financial and legal regulation of decentralisation of taxes and fees. It is indicated that the system of subjects of implementation of financial and legal regulation of decentralisation of taxes and fees is a critical element in any decentralised management system. Decisions on the allocation of resources and responsibilities have far-reaching consequences: they largely determine what type of public services are provided by such entities; how they are going to finance their costs; what level of fairness should or can be established in the face of imbalances in the process of implementation of financial and legal regulation of decentralization of taxes and fees; and how sustainable national public finances can be.

It is stated that the formation of optimal inter-budgetary relations between the entities implementing the financial and legal regulation of decentralization

of taxes and fees, especially under martial law, requires appropriate measures, such as: attraction of additional sources of income, effective management of budget expenditures, cautious reduction of social expenditures, harmonious coordination of cooperation of the entities implementing the financial and legal regulation of decentralization of taxes and fees, transparent use of resources, etc.

It is noted that in the current circumstances our State has faced serious challenges as a result of a full-scale invasion and active hostilities. The actions of the subjects of financial and legal regulation of decentralisation of taxes and fees with regard to redistribution of budgetary resources to support military needs and social expenditures reflect the attempts to ensure optimal functioning of important areas of the State's life in times of crisis.

Key words: *financial and legal regulation, subjects of regulation, tax, fee, decentralisation.*

Постановка проблеми. Система суб'єктів реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів є критичним елементом у будь-якій децентралізованій системі управління. Рішення про розподіл ресурсів та відповідальності мають далекосяжні наслідки: вони значною мірою визначають, який тип державних послуг надаються такими суб'єктами; як вони збираються фінансувати свої витрати; який рівень справедливості повинен або може бути встановлений в умовах диспропорцій у процесі реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів; і наскільки стійкими можуть бути національні державні фінанси.

З початку війни, коли бюджетні надходження зменшуються, а витрати значно зростають, важливим є забезпечення оптимального виконання державних та місцевих бюджетів, пошуку додаткових джерел доходів та дотримання жорсткої економії витрат на бюджетні кошти [1]. Перед державою під час обмежених фінансових можливостей виникає необхідність щодо забезпечення ефективного функціонування бюджетної системи, перерозподілу коштів, які були виділені в бюджетах, для підтримки соціальних виплат громадянам, збільшення витрат на оборону держави, перегляду джерел наповнення бюджету та залучення міжнародної фінансової допомоги [1].

Успішність досягнення і підтримання фінансової стійкості державного та місцевих бюджетів, а також уникнення виникнення макроекономічних дисбалансів залежить від гармонійної та результативної координації всіх суб'єктів реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів в Україні присвячують праці таких вітчизняних дослідників: С. Дяченко, Й. Казюк, О. Кириленко, І. Луніна, Н. Мельничук, С. Романюк, В. Опарін, В. Федосов, С. Юрій та ін.

Мета статті. Дослідити теоретичні та практичні аспекти фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів в Україні.

Для багатьох суб'єктів реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів фіскальні трансферти від центрального суб'єкта є найважливішим джерелом доходу, особливо в бідних і віддалених районах. Податкові надходження лежать в основі процесів сталого розвитку та демократичного державного будівництва, як на національному, так і на регіональному рівні.

На регіональному рівні децентралізація є надважливим елементом фіскальної політики держави, оскільки надає великі можливості для підвищення фіскальної автономії та підвищення ефективності надання адміністративних послуг. Зокрема ст. 69 Закону України «Про місцеве самоврядування» [2] закріплено, що органи місцевого самоврядування відповідно до Податкового кодексу України встановлюють місцеві податки і збори. Місцеві податки і збори зараховуються до відповідних місцевих бюджетів у порядку, встановленому Бюджетним кодексом України з урахуванням особливостей, визначених Податковим кодексом України.

Важливо відмітити, що бюджетна система України (ч. 1 ст. 5 Бюджетного кодексу України) складається з [3]: 1) державного бюджету; 2) місцевих бюджетів: а) бюджету Автономної Республіки Крим; б) обласних бюджетів; в) районних бюджетів; г) бюджетів місцевого самоврядування [3].

Бюджетна система України ґрунтується на таких принципах (ч. 1 ст. 7 Бюджетного кодексу України) [3]:

1) принцип єдності бюджетної системи України – єдність бюджетної системи України забезпечується єдиною правовою базою, єдиною грошовою системою, єдиним регулюванням бюджетних відносин, єдиною бюджетною класифікацією, єдністю порядку виконання бюджетів та ведення бухгалтерського обліку і звітності [3];

2) принцип збалансованості – повноваження на здійснення витрат бюджету мають відповідати обсягу надходжень бюджету на відповідний бюджетний період [3];

3) принцип самостійності – Державний бюджет України та місцеві бюджети є самостійними. Держава коштами державного бюджету не несе відповідальності за бюджетні зобов'язання органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування. Органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування коштами відповідних місцевих бюджетів не несуть відповідальності за бюджетні зобов'язання одне одного, а також за бюджетні зобов'язання держави. Самостійність бюджетів забезпечується закріпленням за ними відповідних джерел доходів бюджету, правом відповідних органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування визначати напрями використання бюджетних коштів відповідно до законодавства України, правом Верховної Ради Автономної Республіки Крим та відповідних місцевих рад самостійно і незалежно одне від одного розглядати та затверджувати відповідні місцеві бюджети [3];

4) принцип повноти – до складу бюджетів підлягають включенню всі надходження бюджетів та витрати бюджетів, що здійснюються відповідно до нормативно-правових актів органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування [3];

5) принцип обґрунтованості – бюджет формується на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку України та розрахунках надходжень бюджету і витрат бюджету, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил [3];

6) принцип ефективності та результативності – при складанні та виконанні бюджетів усі учасники бюджетного процесу мають прагнути досягнення цілей, запланованих на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки, шляхом забезпечення якісного надання публічних послуг при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів та досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів [3];

7) принцип субсидіарності – розподіл видів видатків між державним бюджетом та місцевими бюджетами, а також між місцевими бюджетами ґрунтується на необхідності максимально можливого наближення надання публічних послуг до їх безпосереднього споживача [3];

8) принцип цільового використання бюджетних коштів – бюджетні кошти використовуються тільки на цілі, визначені бюджетними призначеннями та бюджетними асигнуваннями [3];

9) принцип справедливості і неупередженості – бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами [3];

10) принцип публічності та прозорості – інформування громадськості з питань бюджетної політики, складання, розгляду, затвердження, виконання державного бюджету та місцевих бюджетів, а також контролю за виконанням державного бюджету та місцевих бюджетів [3];

Учасниками бюджетного процесу, згідно ч. 3 ст. 19 Бюджетного кодексу України, є органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями (правами та обов'язками з управління бюджетними коштами) [3].

Систему суб'єктів реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів складають: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Рахункова палата, Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба, Боргове агентство України, органи виконавчої влади, які забезпечують проведення державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, а також місцеві фінансові органи, розпорядники бюджетних коштів тощо.

Ефективність виконання Президентом України своїх конституційних функцій напряму пов'язана з наявністю дієвих механізмів впливу на Державний бюджет України [4]. Зокрема, він підписує Закон України про Державний бюджет на поточний рік та інші закони, що регулюють бюджетну діяльність; у разі незгоди із Законом про Державний бюджет, прийнятим Верховною Радою України, накладає вето на окремі його статті або на Закон в цілому; вносить на розгляд Верховної Ради України в установленому чинним законодавством порядку зміни та доповнення до Закону про Державний бюджет; вносить на розгляд Верховної Ради України законопроекти, які стосуються бюджетного процесу; здійснює інші повноваження, встановлені Конституцією України, БК [5].

Законодавчі органи влади усіх рівнів мають право розгляду і затвердження бюджетів та звітів про їх виконання, здійснювати контроль за виконанням бюджетів. Органи виконавчої влади забезпечують підготовчу роботу зі складання проектів бюджетів, готують необхідні документи й матеріали, які разом із проектами бюджетів подають до законодавчих органів.

Верховна Рада України [5]: розробляє пропозиції до проекту Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період з конкретних макроекономічних показників, визначених у Бюджетному кодексі України; приймає постанову про схвалення або взяття до відома Основних напрямів бюджетної політики; розглядає проект Закону України «Про державний бюджет» на відповідний бюджетний період та ухвалює його, вносить зміни та доповнення тощо; здійснює контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу; контролює використання коштів резервного фонду державного бюджету; забезпечує контроль за здійсненням таємних видатків із Державного бюджету України; заслуховує звіти про стан виконання Державного бюджету України, у тому числі заслуховує звіти розпорядників коштів про стан виконання Державного бюджету України; розглядає та приймає рішення щодо звіту про виконання розглядає та приймає рішення щодо звіту про виконання Закону України «Про державний бюджет»; здійснює інші повноваження, встановлені Конституцією України, Бюджетним кодексом України [5].

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету: бере участь у всіх стадіях бюджетного процесу; розглядає і вносить пропозиції до Основних напрямів бюджетної політики, проект яких представляється урядом; здійснює контроль за відповідністю поданого Кабінетом Міністрів України здійснює контроль за відповідністю поданого Кабінетом Міністрів України проекту Закону України «Про державний бюджет» на відповідний бюджетний період Основним напрямам бюджетної політики на наступний бюджетний період; готує Бюджетні висновки, що приймаються Верховною Радою України; бере участь у підготовці, розгляді, узагальненні пропозицій, доповідях на усіх стадіях розгляду і затвердження проекту Закону України «Про державний бюджет» на відповідний бюджетний період; забезпечує контроль за відповідністю законопроектів, поданих на розгляд Верховної Ради України, бюджетному законодавству; розглядає звіт про проведені таємні видатки; розглядає ситуацію із перевиконання дохідної частини бюджету; готує співдовідь про виконання Державного бюджету України [5].

Кабінету Міністрів України належать такі повноваження як [5]: розроблення та подання Верховній Раді України проекту Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період; розроблення, схвалення та подання Верховній Раді України проекту

закону про Державний бюджет України; забезпечення виконання закону про Державний бюджет України; підготовка та подання Верховній Раді України звітів про виконання Державного бюджету України; розрахунок показників зведеного бюджету України та підготовка звіту про його виконання; прийняття рішень щодо використання коштів резервного фонду Державного бюджету України; прийняття рішень про здійснення державних запозичень в обсягах і на умовах, визначених законом про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період тощо [5].

Кабінет Міністрів України [5]: розробляє та приймає Декларацію цілей та завдань бюджету на наступний бюджетний період (Бюджетну декларацію) (ст. 32 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [6]); подає на розгляд Верховної Ради України проект Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період; розробляє проект Закону про Державний бюджет України; доопрацьовує проект Закону про Державний бюджет України після першого та другого читань у Верховній Раді України; забезпечує виконання Державного бюджету України; приймає рішення про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету; подає річний звіт про виконання Державного бюджету Верховній Раді України; доводить до відома Ради міністрів АРК, місцевих державних адміністрацій та виконавчих органів відповідних рад положення та показники міжбюджетних трансфертів та інші показники, необхідні для затвердження місцевих бюджетів; здійснює інші повноваження, встановлені Конституцією України, БК, Законом України «Про Кабінет Міністрів України» від 21.12.2006 р. № 514-V [6].

Рахункова палата України [5]: здійснює від імені Верховної Ради України контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням; забезпечує контроль за фінансуванням загальнодержавних програм у частині, що стосується використання коштів Державного бюджету України; провадить контроль за утворенням, обслуговуванням і погашенням державного боргу України; здійснює контроль за проведенням таємних видатків разом з Міністерством фінансів України у порядку, визначеному Верховною Радою України; забезпечує контроль за використанням бюджетних коштів, виділених із Державного бюджету України, у частині фінансування повноважень місцевих державних адміністрацій та делегованих місцевому самоврядуванню повноважень органів виконавчої влади тощо [5].

Міністерство фінансів України складає прогноз державного бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди; зобов'язане готувати проект державного бюджету, забезпечувати методичне керівництво іншими органами, що беруть участь у складанні проекту бюджету; координувати діяльність учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету. Воно наділене такими бюджетними повноваженнями: підготовка й узагальнення передбачених Бюджетним кодексом документів і матеріалів, необхідних для формування проекту Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період; аналіз бюджетних запитів; розроблення проектів нормативів бюджетної забезпеченості з розрахунку на одну особу, одного учня, одне ліжко-місце тощо; складання проекту закону про Державний бюджет України; організація виконання Державного бюджету України на всіх стадіях бюджетного процесу; розроблення і затвердження Річного розпису Державного бюджету України; обслуговування в межах своїх повноважень державного внутрішнього і зовнішнього боргу тощо. Міністерство фінансів України фактично наділене правом устанавлювати тимчасові обмеження асигнувань загального фонду Державного бюджету України (секвестр видатків) [5].

Національний банк України має такі бюджетні повноваження: визначення основних засад грошово-кредитної політики України; розроблення законопроектів, пов'язаних із формуванням дохідної та видаткової частин бюджетів і підготовкою пропозицій до проекту закону про Державний бюджет України на наступний бюджетний період [5].

За обсягом наданих повноважень розпорядники бюджетних коштів поділяються на головних розпорядників бюджетних коштів та розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (ч. 1 ст. 22 БК України) [3].

Згідно ч. 2 ст. 22 БК України головними розпорядниками бюджетних коштів можуть бути виключно [3]:

1) за бюджетними призначеннями, визначеними законом про Державний бюджет України, – установи, уповноважені забезпечувати діяльність Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України в особі їх керівників; міністерства, Національне антикорупційне бюро України, Служба безпеки України, Конституційний Суд України, Верховний Суд, вищі спеціалізовані суди, Вища рада правосуддя та інші органи, безпосередньо визначені Конституцією України, в особі їх керівників, а також Державна судова адміністрація України, Національна академія наук України, Національна академія аграрних наук України, Національна академія медичних наук України, Національна академія педагогічних наук України, Національна академія правових наук України, Національна академія мистецтв України, інші установи, уповноважені законом або Кабінетом Міністрів України на реалізацію державної політики у відповідній сфері, в особі їх керівників [3];

2) за бюджетними призначеннями, визначеними рішенням про бюджет Автономної Республіки Крим, – уповноважені юридичні особи (бюджетні установи), що забезпечують діяльність Верховної Ради Автономної Республіки Крим та Ради міністрів Автономної Республіки Крим, а також міністерства та інші органи влади Автономної Республіки Крим в особі їх керівників [3];

3) за бюджетними призначеннями, визначеними іншими рішеннями про місцеві бюджети, – місцеві державні адміністрації, виконавчі органи та апарати місцевих рад (секретаріат Київської міської ради), структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів місцевих рад в особі їх керівників [3].

Головні розпорядники коштів місцевих бюджетів визначаються рішенням про місцевий бюджет відповідно до пунктів 2 і 3 частини другої ст. 22 БК України [3].

В умовах воєнного стану надзвичайно важливим є забезпечення оперативного, належного та безперервного виконання місцевих бюджетів. З метою забезпечення ефективного функціонування бюджетної сфери та життєвонеобхідних потреб жителів територіальних громад у період дії воєнного стану Офіс Президента України, Уряд, Верховна Рада України, РНБО та інші центральні органи виконавчої влади приймають низку ефективних та оперативних рішень.

Зокрема згідно Постанови КМУ від 11 березня 2022 року № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2022 року № 693 [7], відповідно до абзацу четвертого підпункту 2 пункту 22 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України Кабінет Міністрів України закріпив доцільність установити, що з метою оперативного та ефективного прийняття управлінських рішень для забезпечення безперебійного функціонування установ і закладів бюджетної сфери, комунальних підприємств та задоволення життєво необхідних потреб жителів територіальних громад у період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64 «Про введення воєнного стану в Україні», виконання та формування місцевих бюджетів здійснюється відповідно до бюджетного законодавства з урахуванням таких особливостей [7]:

1) органи місцевого самоврядування, їх виконавчі органи, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації продовжують здійснювати бюджетні повноваження, а у разі утворення військових адміністрацій такі повноваження здійснюють військові адміністрації відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [7; 8];

2) виконавчі комітети відповідних місцевих рад, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації або військові адміністрації: приймають за поданням місцевих фінансових органів рішення про внесення змін до рішень про місцеві бюджети; здійснюють без погодження відповідною комісією місцевої ради передачу бюджетних призначень від одного головного розпорядника бюджетних коштів до іншого, перерозподіл видатків бюджету і надання кредитів з бюджету за бюджетними програмами, включаючи резервний

фонд бюджету, додаткові дотації та субвенції, у межах загального обсягу бюджетних призначень головного розпорядника бюджетних коштів, а також збільшення видатків розвитку за рахунок зменшення інших видатків (окремо за загальним та спеціальним фондами бюджету) за бюджетною програмою; можуть приймати рішення про перерахування коштів з місцевого бюджету державному бюджету для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України і забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державної незалежності України, її територіальної цілісності відповідно до пункту 22² розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України; затверджують місцеві (цільові) програми (вносять до них зміни) з дотриманням вимог статті 91 Бюджетного кодексу України; приймають рішення (кожна із сторін) про передачу коштів між місцевими бюджетами без укладення договорів; здійснюють розподіл та перерозподіл обсягів трансфертів з державного та місцевих бюджетів місцевим бюджетам; здійснюють управління коштами місцевих бюджетів без оприлюднення нормативно-правових актів та інших документів, які застосовуються під час бюджетного процесу [7];

3) відповідно до вимог Бюджетного кодексу України місцеві фінансові органи забезпечують складення проектів місцевих бюджетів, які затверджуються рішеннями виконавчих комітетів відповідних місцевих рад чи розпорядженнями місцевих державних адміністрацій, військово-цивільних адміністрацій або військових адміністрацій [7];

4) Державна казначейська служба забезпечує розрахунково-касове обслуговування місцевих бюджетів та складення звітності про виконання місцевих бюджетів із застосуванням електронних носіїв під час обміну інформацією та з урахуванням положень постанови Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» [7; 9];

5) у період воєнного стану та протягом 30 днів після його припинення чи скасування на територіях, які після 24 лютого 2022 р. є тимчасово непідконтрольними українській владі, тимчасово окупованими або на яких ведуться бойові дії, під час виконання місцевих бюджетів розпорядження про виділення коштів загального фонду місцевих бюджетів може затверджуватися керівником місцевого фінансового органу [7];

6) у період воєнного стану сільський, селищний, міський голова територіальної громади, на території якої не ведуться бойові дії та не прийнято рішення про утворення військової адміністрації населеного пункту (населених пунктів), виключно для здійснення заходів правового режиму воєнного стану може прийняти рішення щодо передачі коштів із відповідного місцевого бюджету на потреби Збройних Сил та/або для забезпечення заходів правового режиму воєнного стану [7].

Отже міжбюджетні відносини суб'єктів реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів в умовах війни в Україні вимагають особливої уваги та призводять до збільшення видатків на оборону, збільшення міжбюджетних трансфертів, збільшення ролі місцевих органів влади та підвищення ефективності використання коштів. Умови воєнного стану супроводжуються складними фінансовими викликами, що вимагають від держави ефективних заходів для забезпечення стійкості бюджетної системи та здійснення відповідних корекцій у фінансовому плануванні [1].

Висновки. Формування оптимальних міжбюджетних відносин між суб'єктами реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів, особливо в умовах дії воєнного стану, вимагають вжиття належних заходів, як-то: залучення додаткових джерел доходів, ефективного управління бюджетними видатками, обережне скорочення соціальних витрат, гармонійної координації співпраці суб'єктів реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів, прозорого використання ресурсів тощо.

Важливо вказати, що в сучасних умовах наша держава стикнулася з серйозними викликами внаслідок повномасштабного вторгнення та активних бойових дій. Дії суб'єктів

реалізації фінансово-правового регулювання децентралізації податків та зборів щодо перерозподілу бюджетних ресурсів на підтримку військових потреб та соціальних витрат відображають намагання забезпечити оптимальне функціонування важливих сфер життя держави в умовах кризи.

Список використаних джерел:

1. Педченко Н.С., Копошинська М.С. Міжбюджетні відносини України в умовах воєнного стану URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/13513/1/Міжбюджетні%20відносини%20України%20в%20умовах%20воєнного%20стану.pdf>
2. Про місцеве самоврядування URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
3. Бюджетний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Берназюк Я. Повноваження Президента України у бюджетному процесі URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjAlOqTy-6EAxUzQfEDHWYLD5gQFnoECBEQAQ&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fpp_2014_1_4.pdf&usg=AOvVaw1HiM2mBiv5tLiMkyb37t1f&opi=89978449
5. Науково-практичний коментар від 15.11.2007 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KK000737>
6. Про Кабінет Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
7. Постанова КМУ від 11 березня 2022 року № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2022 року № 693 URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/KP220252?an=1&ed=2022_06_17
8. Про правовий режим воєнного стану URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» *Офіційний вісник України*, 2021 р., № 48, ст. 2974.

